

2019 metų gegužės 06 – gegužės 19 įvykių Kazachstane apžvalga

Vidaus politika:

2019-05-11 Kazachstane startavo priešrinkiminė išankstinių prezidento rinkimų agitacinė kampanija. Kampanija prasidėjo gegužės 11 d. 18.00 Nur Sultano laiku ir baigsis birželio 08 d. 00.00 val. Birželio 8 d. paskelbta priešrinkiminės tylos diena.

Centrinė rinkimų komisija yra užregistravusi 7 kandidatus į prezidento postą.

Netrukus po rinkiminės agitacijos kampanijos pradžios, kandidatai pradėjo viešinti savo rinkimines programas, tarp kurių yra gana netikėtų. Tarkim, nacional-patriotinio judėjimo „Nacijos likimas“ kandidatas, žurnalistas ir visuomeninis veikėjas Amiržanas Kosanovas teigia, kad pagrindiniu politinio vystymosi vektoriumi Kazachstane turi tapti Europos Sąjungos kursas.

Kai kuriu kandidatų politinėse programose yra siūloma grąžinti mirties bausmę už korupcijos ir panašaus pobūdžio nusikaltimus.

Ekonomika:

2019 m. gegužės 16-17 dienomis Nur Sultane įvyko XII-asis Astanos Ekonomikos forumas. Forume dalyvavo apie 5000 delegatų iš 74 pasaulio šalių. Tarp aukščiausio lygio svečių Armenijos prezidentas Armenas Sarkisanas, Gruzijos premjeras Mamuka Bakhtadze, TVF vadovė Christine Lagarde, Kinijos vicepremjeras Han Zheng. Plenarinės sesijos metu buvęs Kazachstano prezidentas Nursultanas Nazarbajevs teigė, jog per visą AEF istoriją pateiktos rekomendacijos padėjo Kazachstanui įveikti daugelių ekonomikos išukių.

AEF jau tapo pasaulinio lygio ekonomikos renginiu. Dalyvavimas šiame renginyje suteikia puikiai progą susipažinti su ekonomikos aktualijomis ir vystymosi tendencijomis.

2015 m. gegužės 15 dieną, Kazachstano užsienio reikalų ministerijoje įvyko 3-asis kasmetinis Kazachstano-Amerikos biznio forumas „Konkurencingas Kazachstanas“. Forumo metu dalyviams buvo pristatyti Kazachstano daromi žingsniai gerinant verslo aplinką ir sąlygas užsienio investuotojams. JAV verslininkai atkreipė dėmesį į Kazachstano vyriausybės žingsnius, siekiant pritraukti investicijas. Verslininkai pastebi, jog Kazachstano vyriausybė darosi labiau atvira, o verslo aplinka gerėja. JAV, užsienio investicijų į Kazachstaną aspektu, užima pirmą vietą. Kai kurie verslininkai pastebi, jog Kazachstane veikia esminės institucijos, reikalingos užsienio kapitalui: puikiai veikia bankų sistema, įsteigtas arbitražinis teismas, kas padeda užtikrinti verslo skaidrumą. Palankus žingsnis – siekis diversifikuoti Kazachstano ekonomiką.

Pastaba: nežiūrint teigiamų užsienio šalių investuotojų vertinimų, Kazachstane vis dar yra problemų, su kuriomis susiduria užsienio kapitalas. Žinomas atvejis su Estijos statybų bendrove, kuri netgi po Londono arbitražo teismo neatgavo jai priklausančių pinigų. Yra nukentėjusių ir Lietuvos kompanijų. Viena iš jų UAB „Siekis“, jau eilę metų neatgaunantys kelių dešimčių eurų.

Per pirmuosius tris 2019 metų mėnesius Kazachstano prekyba su Eurazijos ekonominės sąjungos šalimis sudarė 4,4 milijardo JAV dolerių, kas yra 0,3 % mažiau, negu per tą patį 2018 metų laikotarpį. Kazachstano eksportas sumažėjo 4,8 % ir siekė 1,34 milijardus JAV dolerių, importas padidėjo 1,7 % ir pasiekė 3,1 milijardo JAV dolerių. Importo dalis bendrame importo

kontekste sudarė 69,8 %, eksporto – 30,2 %. Didžiausia prekybos dalis tenka Rusijai – 92,8 %, Kirgizijai tenka 4%, Baltarusijai – 3,1 %, Armenijai – 0,1%. % EAES šalis Kazachstanas daugiausiai eksportuoja mineralinius produktus, metalus ir gaminius iš jų, chemijos produkciją, augalinės ir gyvulinės kilmės prekes, pramonines prekes, mašinas ir įrangą, transporto priemones, prietaisus ir aparatus.

Balandžio 15 dieną Astana Hub technoparkas paskelbė potencialių dalyvių registraciją. IT-startupai, įgavę Astana Hub dalyvio statusą, gaus specialias mokesčių ir vizų lengvatas. Tame tarpe atleidimas nuo PVM mokesčio ir supaprastintas darbo leidimo išdavimas užsieniečiui.

Astana Hub tarptautinis IT-startup'ų parkas, įsikūręs Astana Expo komplekse. Parkas savo veiklą pradėjo 2018 metais. Savo rezidentams Astana Hub'as suteikia darbinės patalpas ir prienamumą prie mokymo renginių. Dabar pradeda veikti ir mokesčių lengvatų sistema.

Astana Hub'o dalyviais gali tapti juridiniai asmenys, Kazachstano rezidentai ir nerezidentai, kurie pajamas gauna išskirtinai iš prioritetinės veiklos rūšių informacinių-komunikacinių technologijų srityje. Dalyviams egzistuoja visa eilė apribojimų. Prioritetinės veiklos rūšių yra 19, jos patvirtintos skaitmeninio vystymo, gynybinės ir aerokosminės pramonės ministro. Sąrašas apima daug sričių: nuo programinės įrangos kūrimo iki programinių kompleksų įdiegimo.

Kad tapti Astana Hub'o dalyviu, reikia pateikti prašymą oficialiame Hub'o tinklalapyje. <https://astanahub.com/>. Visa reikiama informacija apie tapiml Hub'o nariu taip pat pateikiama tinklalapyje.

Kazachstano naujienų portalas KAZINFORM skelbia, jog gegužės mėnesį fiksuojamas vidutinės algos augimas 10 procentų lyginant su tuo pačiu praeitų metų laikotarpiu. Perkamoji gyventojų galia paaugo 5 procentais. Daugiausiai uždirba finansistai ir draudimo kompanijų darbuotojai. 2019 metų pirmojo ketvirčio duomenimis, vidutinis gyventojų atlyginimas sudarė 168,5 tūkstančio tengių (395 Eurai). Aukščiausios algos buvo fiksuojamos Atyrau srityje (233,5 tūkstančio tengių (547 Eurai)), žemiausia – Turkestano srityje 109 tūkstančiai tengių (255 Eurai). Mažiausiai uždirba socialiniai darbuotojai, medicinos darbuotojai ir švietimo darbuotojai.

Europos rekonstrukcijos ir plėtros bankas ir toliau prognozuoja stabilų Kazachstano ūkio augimą. 2019 metais BVP augimas numatomas 3,5 % ribose, 2020 metais – 4,1 %. Lapkričio mėnesį ERVB prognozės buvo tokios pačios.

2018 metais šalies ekonomika augo 4.1 %. To buvo pasiekta grynojo eksporto ir padidėjusio vartojimo dėka.

Nuo sausio 1 dienos pakilus atlyginimams, didėjant realioms pajamoms ir daugėjant vartotojiškų paskolų išdavimui, tiesioginis vartojimas augs.

Vidutinis Centrinės Azijos ekonomikos augimas 2018 metais buvo fiksuojamas ties 4,8 % riba. Tam įtakos suteikė greitas Uzbekistano ir Mongolijos ūkio augimas. Manoma, kad 2019 metais bendras Centrinės Azijos BVP augimas 2019 metais sieks 4,4 % 2020 – 4,2 %.

Kazachstano žemės ūkis pratinasi prie skaitmeninių technologijų. Nuo šių metų visos Žemės ūkio palaikymo subsidijos bus išduodamos internetu, tam yra sukurtas specialus portalas

„Koldau“. Elektroninis formatas pilnai panaikins popierinius dokumentus, nuims darbo krūvį nuo žemės ūkio skyrių specialistų ir padės pažaboti korupciją. Per paskutinius du mėnesius vien tik šalies rytiniuose regionuose jau priimta virš 500 tokių prašymų.

Nustatyta, jog infliacijos lygis skirtinguose Kazachstano miestuose yra skirtingas. Didžiausia infliacija fiksuojama Nur Sultane, Šymkente ir Mangistau srityje.

Transportas:

2019 m. gegužės 17 d. Astanos Ekonomikos forumo rėmuose įvyko apvalaus stalo diskusija „Jungiant Europą ir Aziją: Kazachstano vaidmuo naujojo Šilko kelio širdyje“. Renginyje dalyvavo šalies vicepremjeras Ženys Kasymbek. Jo teigimu, Kazachstanas atsidūrė pačiame grandiozinio projekto centre. Greitėjantis krovinių pristatymas – pagrindinis elementas konkurencinėje kovoje.

„Kazachstano geležinkelių“ valdybos pirmininko pavaduotojas Pavelas Sokolovas pateikė tranzitinių konteinerinių pervežimų augimo skaičius. 2017 metais per Kazachstano teritoriją pervežta 347 tūkstančiai TEU, 2018 – 537 tūkstančiai TEU, o šiais metais tikimasi pasiekti 824 tūkstančius TEU. Pirmininko pavaduotojas teigė, jog tranzitiniai pervežimai sudaro tik 13 % šalies krovinių judėjimo, tačiau atneša 30 % pelno. Jis taip pat pabrėžė, jog tranzitiniai koridoriai, einantys per Kazachstano teritoriją turi dideles vystymosi perspektyvas. Jis taip pat atkreipė dėmesį į gerėjančią paslaugų kokybę, ypač prekių pruistatymo greitį: jeigu ankčiau kroviniai pasiekdavo Europą per 40 dienų, dabar tai sudaro 13-16 dienų. Būtent greitis ir kainos optimizacija lėmė, kad dalis krovinių iš laivų buvo „perkrauta“ ant sausumos transporto. P. Sokolovas pabrėžė, jog „Kazachstano geležinkeliai“ yra atviri bendradarbiavimui su visomis šalimis.

2019 m. gegužės 15 dieną įvyko „Kazachstano geležinkelių“ vadovo Sauato Munbajevo ir China Corporation Limited vadovo Siu Lirongo susitikimas. Pokalbio metu buvo aptartos bendradarbiavimo transporto ir logistikos srityje galimybės. Buvo ieškoma kelių, kaip supaprastinti ir pagerinti krovinių pristatymo į paskirties punktus sąlygas. Šalys sutarė tęsti darbą, didinant krovinių gabenimo maršrutu Kinija-Europa-Kinija apimtis, bei pažymėjo konteinerinių pervežimų augimo tendencijas: per keturias 2019 metų mėnesius per Kazachstaną buvo pervežta 93,2 tūkstančiai TEU kiniškų prekių, kas yra 40 % daugiau, nei per tą patį laikotarpį pernai. Buvo pažymėtas sėkmingas bendros Cosco Shiping ir Lianiungan uosto kompanijos sukūrimas Chorgos sausajame uoste.

Susitikimo pabaigoje buvo pasirašytas susitarimo memorandumas.

Naujai įsteigta Kazachstano pigių skrydžių bendrovė FlyArystan gegužės 1 dieną atliko pirmąjį reisinį skrydį iš Almatos į Nursultaną. Lėktuvo sutikimo Nur Sultano oro uoste ceremonijos metu, Samruk Kazyna vadovas Akhmetžanas Yesymovas pabrėžė naujos kompanijos atsiradimo svarbą. Jis teigė, jog FlyArystan atidaro Kazachstano piliečiams galimybę patogiai ir nebrangiai keliauti po šalį. Air Astana vadovas Peteris Fosteris teigė, jog tikis, kad FlyArystan ateityje skraidys ne tik šalies, bet ir regiono mastu.

Kazachstano premjeras Askaras Maminas viename iš savo interviu palaikė elektroninės prekybos vystymą. Jo teigimu, 2025 metais logistinės kompanijos iš komercinės prekybos tranzito gaus apie 1,5 trijono KZT (apie 3,5 milijardo Eurų) pelną. A. Maminas teigė, jog elektroninė prekyba šiai dienai gali tapti Kazachstano ekonomikos varikliu.

2019 m. gegužės 15 d. Kazachstano prezidentas susitiko su Gruzijos premjeru Mamuka Bakhtadze. Pokalbio metu buvo aptartos abipusės prekybos, turizmo, investicijų ir humanitarinės sferos. Didelis dėmesys buvo skirtas tranzitinio transportinio maršruto TMTM vystymui.

Parengė: G. Jundzila

Pastaba: pažyma parengta pagal Kazachstano naujienų agentūrų, specializuotų naujienų agentūrų ir susitikimų bei pokalbių metu gautą informaciją.